

Gablota 4

W czwartej gablocie znajdują się monety pochodzące z Wolnych Miast Rzeszy.

BRUNSZWIK

1. ĆWIERĆTALAR (6 groszy), 1624 r.

Emitent: Wolne Miasto Brunzswik, mennica Brunzswik

Na awersie: MON NOV REIP BRUNSVICEN – znak menniczy: herb Brunzswiku (wspięty lew z zawiniętym ogonem)

Na rewersie: FERDI II D G ROM IMP S A 16 – 24; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 6

Wielkość: 30,0 mm,

Waga: 7,20 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/677.

FRANKFURT NAD MENEM

2. TALAR, lata bicia: 1618-1636

Emitent: Wolne Miasto Frankfurt, mennica Frankfurt.

Na awersie: MONETA NOVA REIPVB FRANCOFVRTENSIS; krzyż z tarczą herbową Frankfurtu (orzeł w koronie)

Na rewersie: FERDINANDVS II D G ROM IPM SEMP AVGVST znaki mennicze: ligatura Æ i klucz ; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi; błąd w zapisie legendy, powinno być: IMP(erator)

Wielkość: 43,0 mm,

Waga: 28,63 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/337.

3. TALAR, 1623 r.

Emitent: Wolne Miasto Frankfurt, mennica Frankfurt

Na awersie: MONETA NOVA REIPVB FRANCOFVRTENSIS znaki mennicze: ligatura Æ klucz ; krzyż z tarczą herbową Frankfurtu (orzeł w koronie).

Na rewersie: FERDINANDVS II D G ROM IMP SEMP AVGVST 1623; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi.

Wielkość: 43,0 mm,

Waga: 28,86 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/525.

4. DUKAT, 1637 r.

Emitent: Wolne Miasto Frankfurt, mennica Frankfurt

Na awersie: DVCATVS/ NOVVS/ REIPVBL/ FRANCO/ FVRT; napis w ozdobnym kwadracie

Na rewersie: NOMEN DOMINI TURRIS FORTISSIMA; herb miejski w bogatym kartuszu (orzeł w koronie); powyżej, po bokach w polu data 16 – 37; poniżej, po bokach w polu znaki mennicze: ligatura AM – klucz

Wielkość: 22,0 mm,

Waga: 3,39 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/45.

5. DUKAT, 1640 r.

Emitent: Wolne Miasto Frankfurt, mennica Frankfurt

Na awersie: DVCATVS/ NOVVS/ REIPVBL/ FRANCO/ FVRT; napis w ozdobnym kwadracie

Na rewersie: NOMEN DOMINI TVRIS FORTISSIMA („Wieżą najmocniejszą Imię Pańskie”, Prz 18:10) herb Frankfurtu (orzeł w koronie) w ozdobnym, owalnym kartuszu; poniżej, po bokach w polu znaki mennicze: ligatura AM – klucz i data 16 – 40.

AV; 22,3 mm; 3,46 g; KM 85; nr inw.: MG/N/675/250

HAMBURG

6. DUKAT, 1497 r.

Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg

Av.: MONETA N – O HAMBURG;

Madonna z Dzieciątkiem nad herbem Hamburga

(zamek z trzema wieżami), w mandorli z perełek

Rv.: AVE PLEN – GRACIA 1497 (*Ave, plena gratia* —

„Zdrowaś, łaski pełna”); Madonna z Dzieciątkiem stojąca

na półksiężycu, w mandorli z perełek

AV; 22,0 mm; 3,28 g; Friedberg 1094; nr inw.: MG/N/675/24

7. DUKAT, 1497 r.

Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg

Av.: MONETA N – O HAMBURG; Madonna z Dzieciątkiem

nad herbem Hamburga (zamek z trzema wieżami),

w mandorli z perełek

Rv.: AVE PLEN – GRACIA 1497; Madonna z Dzieciątkiem

stojąca na półksiężycu, w mandorli z perełek

AV; 24,0 mm; 3,43 g; Friedberg 1094; nr inw.: MG/N/675/69

8. TALAR (32 szylingi), 1582 r.

Emitent: Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg

Na awersie: MONE NOVA CIVI HAMBVRG 8Z znak menniczy: herb Hamburga (zamek z trzema wieżami)

Na rewersie: RVDOL II IMP AVG P F DECRETO znak menniczy: ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 3.Z

Wielkość: 43,0 mm,

Waga: 28,88 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/365.

9. TALAR (32 szylingi), 1610 r.;

Emitent: Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg;

Na awersie: MON NOV CIVITATIS HAMBVRGENSIS znak menniczy: głowa mnicha ; herb Hamburga (zamek z trzema wieżami);
pomiędzy wieżami data 1 - 6 - 1 - 0.

Na rewersie: R[V]DOL II D G RO IM SE AVGVSTI P F D; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w
środku znak wartości: 3Z.

Wielkość: 41,0 mm,

Waga: 28,87 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/380.

10. TALAR (32 szylingi), 1621 r.

Emitent: Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg

Na awersie: MONET NOV CIVITAT HAMBURGENSIS 16Z1 znak menniczy: dłoń trzymająca hak ; herb Hamburga (zamek z trzema wieżami).

Na rewersie: FERDINANDUS II - D G ROMA IM S A; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku
znak wartości: 3.Z.

Wielkość: 41,0 mm,

Waga: 29,03 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/369.

11. ĆWIERĆTALAR (8 szylingów), 1622 r.

Emitent: Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg

Na awersie: MON NO CI HAMBURGENSIS 16ZZ znak menniczy: dłoń trzymająca hak ; herb Hamburga (zamek z trzema wieżami)

Na rewersie: FERDINAND II D G ROM IM S AU; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak
wartości: 8

Wielkość: 28,0 mm,

Waga: 6,89 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/613.

12. DUKAT, 1644 r.

Emitent: Wolne Miasto Hamburg, mennica Hamburg

Na awersie: MONETA N - O HAMBURG; Madonna z Dzieciątkiem nad herbem Hamburga (zamek z trzema wieżami), w
mandorli z perełek.

Na rewersie: AVE PLEN - GRACIA 1644; Madonna z Dzieciątkiem stojąca na półksiężycu, w mandorli z perełek

Wielkość: 23,0 mm,

Waga: 3,42 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/23.

KEMPTEN

13. 20 KRAJCARÓW, 1552 r.

Emitent: Wolne Miasto Kempten, mennica Kempten

Na awersie: MO NO CIVITATIS CAMPIDENS; ustawione centrycznie trzy tarcze herbowe (Austrii, Kempten i starej Burgundii); powyżej w polu data 155[Z]; w polu krzesiwa

Na rewersie: CAROLI V IM - P AVG P E DECR; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: ZO; poniżej znak menniczy: litera K w tarczy

Wielkość: 28,0 mm,

Waga: 7,95 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/616.

LUBEKA

14. PÓŁTALAR (16 szylingów), 1585 r.

Emitent: Wolne Miasto Lubeka, mennica Lubeka

Na awersie: MONETA NOVA - LVBECENS 1585 ; znak menniczy: półksiężyc z gwiazdą - ; popiersie św. Jana Chrzciciela z Barankiem; poniżej dwupolowa tarcza herbowa miasta Lubeki

Na rewersie: RVDOLPHVS II D G IMP SE AVGVVS; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 16

Wielkość: 35,0 mm,

Waga: 14,48 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/575.

15. TALAR (32 szylingi), 1620 r.

Emitent: Wolne Miasto Lubeka, mennica Lubeka

Na awersie: MONE NOVA - LVBECENS [znak menniczy: słońce z twarzą]; - ; data 16 - 20; popiersie św. Jana Chrzciciela z Barankiem; poniżej dwupolowa tarcza herbowa miasta Lubeki

Na rewersie: FERDINAND II D G RO IM SE AV; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 32

Wielkość: 41,5 mm

Waga: 28,85 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/304

16. PÓŁTALAR (16 szylingów), 1629 r.

Emitent: Wolne Miasto Lubeka, mennica Lubeka

Na awersie: MONE NO - LVBEC znak menniczy: słońce z twarzą ; połówki koła młyńskiego ☼ - ☼; data 16 - 29; popiersie św. Jana Chrzciciela z Barankiem; poniżej dwupolowa tarcza herbowa miasta Lubeki

Na rewersie: FERDINAND II D G RO IMP SEMP AV; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 16

Wielkość: 34,0 mm,

Waga: 14,39 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/688.

17. ĆWIERĆTALAR (8 szylingów), 1629 r.

Emitent: Wolne Miasto Lubeka, mennica Lubeka

Na awersie: MON NO – LVBEC znak menniczy: słońce z twarzą ; gałązka z trzema żołędziami – pół koła młyńskiego; data 16 – 29; popiersie św. Jana Chrzciciela z Barankiem; poniżej dwupolowa tarcza herbowa miasta Lubeki

Na rewersie: FERDINAN II D G RO IM SE A; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 8

Wielkość: 30,0 mm

Waga: 7,09 g,

Numer inwentarzowy: MG/N/675/686.

LÜNEBURG

18. TALAR, 1547 r.;

Emitent: Miasto Lüneburg, mennica Lüneburg

Na awersie: MONETA NOVA CIVITATIS LVNEBVRG znak menniczy: łabędź ; herb miasta Lüneburga (zamek z trzema wieżami z krenelażem, w bramie wspięty lew na pochylonej tarczy, ozdobionej sercami)

Na rewersie: VISITAVIT NOS ORIENS EX ALTO („Nawiedził nas wschód z wysokości”, Łk 1:78) 1547; ustępujący księżyc z ludzką twarzą z profilu

AR; 40,0 mm; 28,75 g; Dav. 9419; nr inw.: MG/N/675/319

19. DUKAT, 1647 r.

Emitent: Miasto Lüneburg, mennica Lüneburg

Na awersie: MONETA – LVNEBVR; popiersie św. Jana Chrzciciela z Barankiem; poniżej tarcza herbowa miasta Lüneburga (wspięty lew); po bokach w polu znak menniczy: inicjały A – T

Na rewersie: VISIT NOS ORIENS EX ALT 1647; ustępujący księżyc z ludzką twarzą z profilu

AV; 22,0 mm; 3,37 g; KM 5; nr inw.: MG/N/675/258

NORYMBERGA

20. DUKAT (*Lammdukat*), rok bicia: 1632

Emitent: Wolne Miasto Norymberga, mennica Norymberga. W legendzie rewersu data zapisana jest w formie chronostychu lub inaczej chronogramu. Jest to jeden ze sposobów zapisywania dat rocznych m.in. w okresie baroku. Jest to łamigłówka wykorzystująca fakt, że w alfabecie łacińskim litery I, V, X, L, C, D, M pełnią jednocześnie funkcje cyfr rzymskich. Do zapisania w ten sposób daty używano cytatów z Pisma Świętego lub wierszy. Aby odczytać datę, należy zsumować wartości liczbowe liter zapisanych np. większą czcionką. Dukaty norymberskie z Barankiem Paschalnym były chętnie używane jako dary chrzestne.

Na awersie: MONETA AUREA REI PUB NORIMBERG; znak menniczy: dwupolowa tarcza herbowa miasta Norymbergi

Na rewersie: SIT PAX IN TERRIS TANDEM ET PATIENTIA VICTRIX („Niech pokój nareszcie będzie na ziemi, a wyrozumiałość zwycięży”); data w legendzie: I+X+I+I+D+M+I+I+V+I+C+I+X (= 1632); podwójna lilia; Baranek Boży z gałązką palmową stoi na globie ziemskim

AV; 22,0 mm; 3,39 g; KM 123; Friedberg 1824;

nr inw.: MG/N/675/134

21. DUKAT, 1636 r.

Emitent: Wolne Miasto Norymberga, mennica Norymberga

Na awersie: MONETA/ AVREA/ REIPVB/ NORIB/ 16 – 36; napis w ozdobnym kwadracie; poniżej znak menniczy: kokarda z trzema tasiemkami otoczona półkolem i trzema perełkami

Na rewersie: PAX NOVA NVNC REDEAT MARS PEREATQÆ FEROX („Teraz pokój może powrócić (do nas), a okrutna wojna może się skończyć”) znak menniczy: gwiazda sześcioramienna ; dwupolowa tarcza herbowa miasta Norymbergi

AV; 21,5 mm; 2,78 g; KM 136; Friedberg 1828; nr inw.: MG/N/675/176

22. TALAR, 1626 r.

Emitent: Wolne Miasto Norymberga, mennica Norymberga

Na awersie: MONETA ARGENTEA REIPVB NVRENBURG; trzy ozdobne tarcze herbowe; po bokach, w polu data 16 – 26

Na rewersie: FERDINANDI II D G ROMAN IMPER SEMP AVGUST D P; ukoronowany, dwugłowy orzeł; w polu po prawej graffiti: X

AR; 43,0 mm; 29,16 g; Dav. 5636; nr inw.: MG/N/675/312

23. TALAR GULDENOWY (60 krajcarów), 1631 r.

Emitent: Wolne Miasto Norymberga, mennica Norymberga

Na awersie: RESPUBLI – NORIMBERG; św. Sebald trzymający świątynię, po bokach dwie tarcze herbowe; poniżej w odcinku data: MDCXXXI (1631), niżej znak menniczy:

Na rewersie: FERDINAND II D G ROM IMP SEM AUG G H B REX; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 60

AR; 37,0 mm; 20,71 g; Dav. 94; nr inw.: MG/N/675/566

ROZTOK

24. DUKAT, 1635 r.

Emitent: Miasto Roztok, mennica Roztok

Na awersie: MONETA AUREA CIVITA ROSTOCH 1634 znaki mennicze: ; herb miasta Roztok na tarczy (kroczący gryf z podniesionym ogonem, poniżej dwa pola)

Na rewersie: FERDINANDUS II D G ROM IMP S AUG; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi

AV; 22,0 mm; 3,43 g; KM 2587; Friedberg 2587; nr inw.: MG/N/675/112

25. DUKAT, 1636 r.

Emitent: Miasto Roztok, mennica Roztok

Na awersie: MONETA AUREA CIVITA ROSTOCH 1636 znak menniczy: monogram ST; herb miasta Roztok na tarczy

Na rewersie: FERDINANDUS III D G ROM IM S A; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi

AV; 23,0 mm; 3,49 g; KM 2589; Friedberg 2589; nr inw.: MG/N/675/72

ULM

26. DUKAT, 1635 r.

Emitent: Wolne Miasto Ulm, mennica Ulm

Na awersie: DVCATVS/ NOVVS/ REIPVBL/ VLMENSIS; napis w ozdobnym kwadracie

Na rewersie: herb miasta Ulm w owalnym kartuszu; poniżej data 16 – 35 i znak menniczy: litera M

AV; 21,6 mm; 3,42 g; KM 3480; nr inw.: MG/N/675/174

27. DUKAT, 1636 r.

Emitent: Wolne Miasto Ulm, mennica Ulm

Na awersie: DVCATVS/ NOVVS/ REIPVBL/ VLMEN/ SIS/ 16 – 36; napis w ozdobnym kartuszu

Na rewersie: herb miasta Ulm w owalnym kartuszu; powyżej głowa i skrzydła putta; poniżej znaki mennicze: ligatura HL – litera K

AV; 20,5 mm; 3,44 g; KM 3480; nr inw.: MG/N/675/173

WISMAR

28. ĆWIERĆTALAR (8 szylingów), 1622 r.

Emitent: Miasto Wismar, mennica Wismar

Na awersie: MONE NOVA – WISMAR 622 znak menniczy: św. Wawrzyniec trzyma w prawej dłoni liście palmy i ruszt, poniżej tarcza herbowa miasta Wismar

Na rewersie: FERDINAND II D G R O IM SA; ukoronowany, dwugłowy orzeł z jabłkiem królewskim na piersi, w środku znak wartości: 8

AR; 30,0 mm; 6,90 g; Dav. 5939; nr inw.: MG/N/675/606